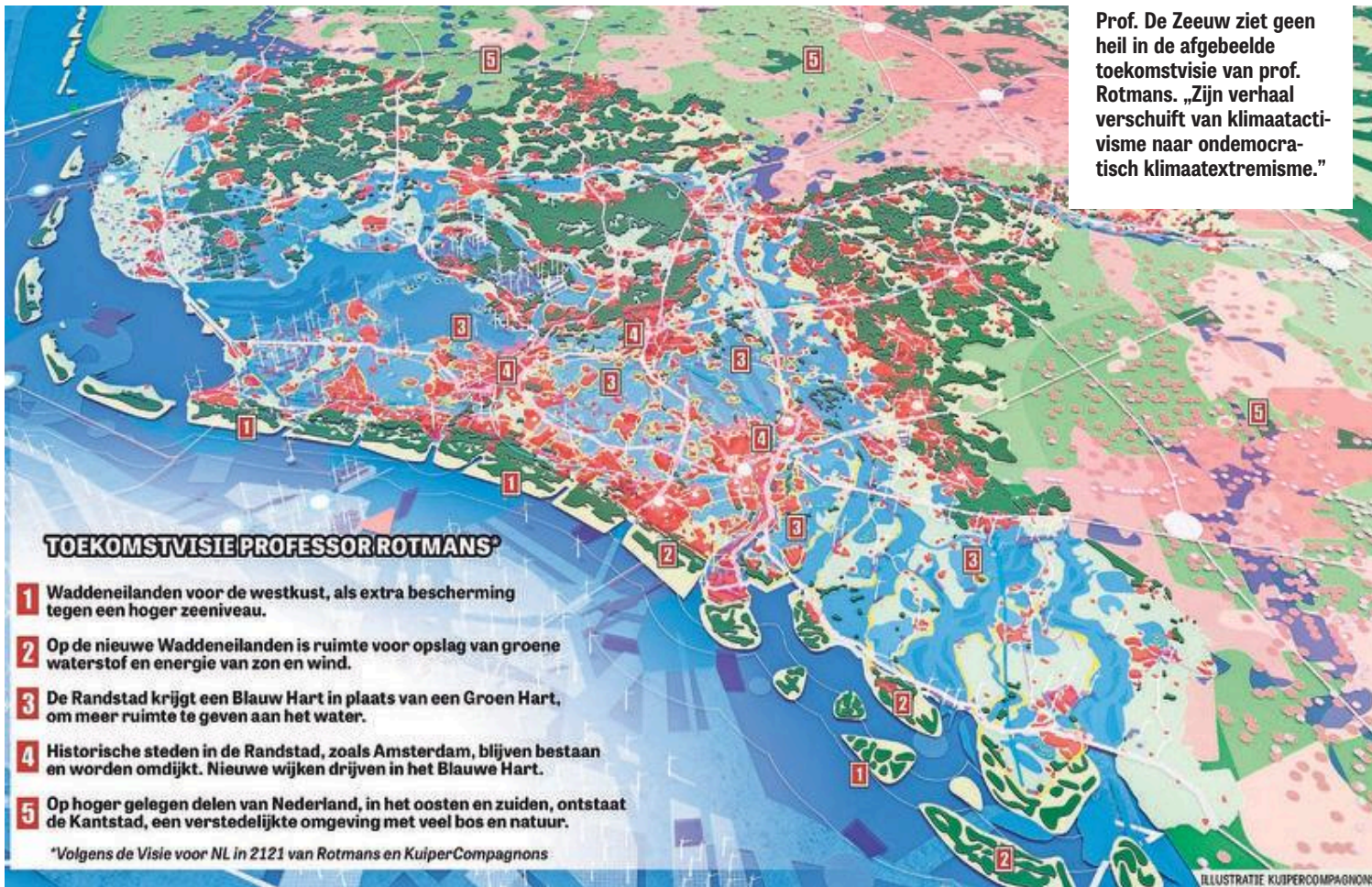

DE KWESTIE

Prof. De Zeeuw ziet geen heil in de afgebeelde toekomstvisie van prof. Rotmans. „Zijn verhaal verschuift van klimaatactivisme naar ondemocratisch klimaattremisme.”

door
**Rob
Savelberg**

IN HET VIZIER

Grensdrama

We zien verstorende beelden van de oostelijke flank van de EU. Een groep van duizenden Arabische migranten wandelt doodleuk over de snelweg in Wit-Rusland naar Polen. Dezelfde beelden als in september 2015, toen ik eenzelfde Bijbelse mensenmassa zag die het lot in eigen hand nam. Nu zijn de ontheemden gestopt door Poolse militairen en kersverse hekwerken.

Verslaggevers en hulpverleners komen de Wit-Russische politiedictatuur echter niet in, en Warschau arresteert alle pottenkijkers die überhaupt de EU-buitengrens naderen. Smokkelaars maken goud geld.

In Hongarije maakten we al eens mee hoe een rechtse regering een populaire migratieroute naar de EU hermetisch afsloot. Aan de Servische kant van het prikkeldraad en raamloze gevangeniscontainers kampeerden gevluchte mensen in rafelige tentjes in een smerig niemandsland. Hongaarse grenswachten kwamen eens per dag met eten of drinken.

Zes jaar terug liep de route van de gestrande vluchtelingen van het bloedhete Boedapest, over de Autobahn naar Oostenrijk. Een bevriende fotograaf stond in de onoverzichtelijke chaos opeens met een baby in zijn handen, haar ouders waren spoorloos.

Kort ervoor ervoer ik dat Hongaarse agenten in de verzengende nazomerhitte weigerden flessen water uit te delen aan uitgedroogde migranten in een vergrendelde trein. Een oudere man kwam er om het leven.

Verslaggevers komen Wit-Rusland niet in

Op het Griekse eiland Kos volgden we de kustwacht, haalden 's nachts hulpeloze Pakistani's uit het water van de Middellandse Zee. Met fotograaf Georg van der Weyden zagen we de onmenselijke puinhopen rond het kamp Moria op Lesbos. En met Frontex-helikopters speurden we bij Libië de zee af op zoek naar dobberende rubberbootjes.

Ook nu weer is het hoofddoel duidelijk: Duitsland. Indertijd kwam hulp van Angela Merkel. Maar de tijden zijn veranderd: de kanselier gaat met pensioen en politiek Berlijn vindt het niet erg dat Polen, sinds de val van de Muur een vrij land, anno 2021 een IJzeren Gordijn bouwt, dat na 1989 verdween.

Als correspondent kreeg ik de kans om Merkel naar haar beweegredenen voor de illustere spreuk *Wir schaffen das!* te vragen. En hoe ze als protestants-christelijk politicus naar de Duitse *Willkommenskultur* keek. Zou er van de humane houding geen aanzuigende werking uitgaan?

De afgelopen weken kon ik in Polen bij de EU-grens gestrande vluchtelingen bevragen. Sommigen, zoals de Syrische Zainab, wonden er geen doekjes om: „Ik wil door naar Nederland.” En met haar vele anderen. Aan de Duitse kant van de grens zag ik arrestaties vanwege illegale migratie. Ook bezocht ik de uitpuilende opvangkampen in Eisenhüttenstadt, waar de Koerdische Ali me vertelde dat de islamitische terreurgroep IS pas groot kon worden door de westerse bezetting van Irak.

Vluchtelingenleed. Je zou er als verslaggever haast cynisch van worden.

OPINIE Prof. mr. Friso de Zeeuw

Voor klimaattremisten is democratie obstakel

De strategie van transitiehoogleraar Jan Rotmans tegen het wassende water – afgelopen week uiteengezet in deze krant – is een gevaarlijke kanteling, vindt prof. Friso de Zeeuw. Hij ziet de toekomstvisie vooral als 'een machtsovername door de voorhoede van de klimaatactivisten'.

Transitie-hoogleraar Jan Rotmans etaleerde afgelopen week in deze krant zijn langetermijnvisie op Nederland. Dat gaat gepaard met een kaartbeeld waarin over een eeuw een groot deel van de Randstad onder water staat. Daarop verrijzen drijvende woonwijken. Land prijsgeven aan de zee is volgens hem een onvermijdelijk gevolg van de zeespiegelstijging. Dat heeft ook ingrijpende gevolgen voor de economie. Zo gaan de komende generaties verdienen met zoute landbouw, met zilte zeekraal en zilte broccoli als innovatieve producten.

Uiteraard bestaan industrieën zoals Tata Steel niet meer; al eerder zei Rotmans dat het ambitieuze vergroeningsplan van dit bedrijf 'te laat' komt. Einde staalproductie in ons land.

Kantelen

Je kan deze ideeën afdoen als speelse, vrijblijvende denkoefeningen van een verstrooide professor. Maar let op: Jan Rotmans heeft invloed en kan rekenen op een forse schare hondstrouwe volgelingen. Hij betoogt al jaren dat de maatschappij moet 'kantelen' naar een radicaal duurzame samenleving, met een andere maatschappelijke ordening.

Daarom misstaat het ironische predicaat 'hogepriester van de Kantelkerk' hem niet.

Hoe gaat hij die omwenteling bewerkstelligen? Dat doet hij uit de doeken in recente interviews in de NRC en het Financieel Dagblad. Rotmans stelt dat we een tijd van chaos en onrust tegemoet gaan. Dat is gunstig: 'Hoe meer chaos en onrust, hoe beter het is'. Ook angst onder de mensen helpt bij de realisering van zijn revolutie. Dan komt deze cruciale zin: 'Ik denk niet dat we een klimaatoplossing krijgen zonder een ander democratisch systeem'. Bij zulk woordgebruik is het altijd opletten geblazen, zo leert de geschiedenis.

'Crisis nodig'

Rotmans werkt het idee uit: 'Om te veranderen is 25% van de populatie nodig. Als je in Nederland naar het

stemgedrag kijkt, denk ik dat we rond de 20% zitten. Er is nog een crisis nodig voordat er echt een ommezwaaai komt.'

Het perspectief tekent zich af. In een sfeer van chaos, onrust en angst, kan zich de ommezwaaai ('kanteling' ofwel omwenteling) onder leiding van Rotmans en de zijnen voltrekken. Met steun van 25% van de bevolking en dus tegen de zin van driekwart van de bevolking. Voor wie nog twijfelt, citeer ik Rotmans in een interview in het AD uit 2018: 'Soms denk ik: er mag best een verlichte dictatuur op het gebied van energietransitie komen.'

De aap

FOTO
MARCEL
KRIJGER

komt uit de mouw: die 'andere democratie' is geen democratie maar een machts-overname door de voorhoede van de klimaatactivisten. In de communistische ideologie vervulde de voorhoede van de arbeidersklasse een vergelijkbare rol. Nu heeft de parlementaire democratie in ons land een dusdanig stevige verankering dat elke revolutie poging bij voorbaat zal stranden en uitmonden in een lachwekkende vertoning. In 1918 trof dat lot de laatste poging tot een (vreedzame) omwenteling in Nederland, onder aanvoering van de socialistenleider Pieter Jelles Troelstra.

Bijsmaak

Het neemt niet weg dat de zilte broccoli van Rotmans een dubieuze bijsmaak heeft. Zijn verhaal verschuift van klimaatactivisme naar ondemocratisch klimaattremisme. Toch nuttig om te weten, ook voor de aanhangers van de Kantelkerk.

Prof. mr. Friso de Zeeuw is adviseur gebiedsontwikkeling en emeritus hoogleraar TU Delft